

Miljökravsmodul: Läder (Leather)

Information till kravställaren

Kraven i denna miljökravsmodul kan ställas på inköp av materiel av läder. Vid behov av stöd med miljökrav i upphandling kontakta hallbarhet@fmv.se.

I denna miljökravsmodul definieras vilken typ av krav som avses i vänster kolumn. "L" markerar ett lagkrav inom området. "M" markerar ett miljökrav (innebär högre krav än lagstiftningen). I kravformuleringen anges ibland en kommentar (i rött) till kravställaren, som stöd för tillämpning av kravet. Den röda texten ska tas bort innan kravet används i upphandlingsdokumenten.

Kravställaren kan ange modulens krav i den kommersiella delen av anbudsfordran (AI) /förfrågningsunderlaget (FFU) eller i verksamhetsåtagandespecifikationen (VÅ-spec/SoW) / kontrakt-eller avtalsutkast. Kravställaren måste själv göra bedömningen om var ett krav lämpligen ska placeras samt om det är relevant att ställa alla eller vissa av kraven utifrån upphandlingens art. Miljökravsmodulen ska endast ses som ett stöd i arbetet.

Obs! Direkt efter miljökravsmodulen följer viktig information om miljöpåverkan, relevanta lagar och miljökrav. Läs denna information innan du använder kraven i modulen.

Krav-typ		Miljökrav	Text till svarsbilaga
M	1.1 Svenska	<p>Läder som är avsedd att användas i direktkontakt med huden ska uppfylla för Oeko-tex Läder Standard, Produktklass II, bilaga 4 och 5, utgåva 02.2020 eller senare.</p> <p>Länk: https://www.oeko-tex.com/importedmedia/downloadfiles/LEATHER_STANDARD_by_OEKO-TEX_R_-_Standard_en.pdf</p>	<p>Uppfylls detta skallkrav? Ja/Nej?</p> <p><i>Föreslagen verifiering:</i> Oeko-Tex certifikat eller kemiska analysrapporter som visar att kemikaliekraven i Oeko-Tex Standard 100, bilagorna 4 och 5 är uppfyllda.</p>
	1.1 English	<p>All leather that is intended to be used as direct-contact-with-skin shall fulfill the criteria in Leather Standard by Oeko-tex, Product class II, Appendix 4 and 5, Edition 02.2020 or later edition.</p> <p>Link: https://www.oeko-tex.com/importedmedia/downloadfiles/LEATHER_STANDARD_by_OEKO-TEX_R_-_Standard_en.pdf</p>	<p>Is the shall-requirement fulfilled? Y/N</p> <p><i>Suggested verification:</i> Oeko-Tex certificate or chemical analysis reports that demonstrate that the chemical requirements in Oeko-Tex Standard 100, appendices 4 and 5 are fulfilled.</p>
	Hjälpstext	<p><i>Till kravställare (röd text tas bort): Detta krav ska ställas i de fall marknaden klarar av kravet. Kravet kan vara begränsande.</i></p>	
M	1.2 Svenska	<p>Allt läder ska uppfylla kriterierna för Oeko-tex Läder Standard, Produktklass III, Bilaga 4 och 5, Utgåva 02.2020 eller senare.</p> <p>Länk: https://www.oeko-tex.com/importedmedia/downloadfiles/LEATHER_STANDARD_by_OEKO-TEX_R_-_Standard_en.pdf</p>	<p>Uppfylls detta skallkrav? Ja/Nej?</p> <p><i>Föreslagen verifiering:</i> Oeko-Tex certifikat eller kemiska analysrapporter som visar att kemikaliekraven i Oeko-Tex Standard 100, bilagorna 4 och 5 är uppfyllda.</p>
	1.2 English	<p>All leather shall fulfill the criteria in Leather Standard by Oeko-tex, Product class III, Appendix 4 and 5, Edition 02.2020 or later editions.</p> <p>Link: https://www.oeko-tex.com/importedmedia/downloadfiles/LEATHER_STANDARD_by_OEKO-TEX_R_-_Standard_en.pdf</p>	<p>Is the shall-requirement fulfilled? Y/N</p> <p><i>Suggested verification:</i> Oeko-Tex certificate or chemical analysis reports that demonstrate that the chemical requirements in Oeko-Tex Standard 100, appendices 4 and 5 are fulfilled.</p>
	Hjälpstext	<p><i>Till kravställare (röd text tas bort): Detta krav ska ställas i de fall marknaden klarar av kravet. Detta krav kan dock vara begränsande.</i></p>	

	2	<u>METALLER</u>	
M/L	2.1 Svenska	<p>Offererade produkter i färdigbehandlat skinn och läder ska inte innehålla halter för nedanstående ämnen som överstiger respektive haltgräns.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Arsenik (As) < 1,0 mg/kg • Bly (Pb) < 1,0 mg/kg • Kadmium (Cd) < 0,1 mg/kg • Krom (Cr) < 200 mg/kg • Krom VI (Cr^{VI}) <3,0 mg/kg 	<p>Uppfylls detta skallkrav? Ja/Nej?</p> <p><i>Föreslagen verifiering: Oeko-Tex certifikat eller kemisk analysrapport som visar att kravet efterlevs.</i></p>
	2.1 English	<p>Offered leather products shall not contain higher concentrations than listed for each of the substances below.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Arsenic (As) < 1,0 mg/kg • Lead (Pb) < 1,0 mg/kg • Cadmium (Cd) < 0,1 mg/kg • Chromium (Cr) < 200 mg/kg • Chromium VI (Cr^{VI}) <3,0 mg/kg 	<p>Is the shall-requirement fulfilled? Y/N</p> <p><i>Suggested verification: Oeko-Tex certificate or a chemical analysis report showing compliance with the requirement.</i></p>
	Hjälp text	<p><i>Till kravställare (röd text tas bort): Detta krav täcks av Oeko-tex Leather Standard, bilaga 4. Halten av på hexavalent krom (CrVI) är reglerad i lagstiftningen för EU. Beroende på upphandling kan även detta krav vara begränsande.</i></p>	
L	2.2 Svenska	<p>Offererade läder produkter ska ej ha garvats med hexavalent krom (Cr VI).</p>	<p>Uppfylls detta skallkrav? Ja/Nej?</p> <p><i>Förslag på verifikation Anbudsgivare ska skicka med en beskrivning hur de säkerställer kravet.</i></p>
	2.2 English	<p>Offered leather products shall not have been tanned with hexavalent chromium (Cr VI).</p>	<p>Is the shall-requirement fulfilled? Y/N</p> <p><i>Suggestion of verification Tenderer shall submit a description how they ensure the fulfillment of the requirement.</i></p>

	Hjälptext	<i>Till kravställare (röd text tas bort): Detta krav täcks av Oeko-tex Leather Standard, bilaga 4. Halten av på hexavalent krom (CrVI) är reglerad i lagstiftningen för EU.</i>	
M	2.2 Svenska	Offererade produkter ska ej ha garvats med krom, varken hexavalent krom (Cr VI) eller trivalent krom (Cr III).	Uppfylls detta skallkrav? Ja/Nej? <i>Förslag på verifikation Anbudsgivare ska skicka med en beskrivning hur de säkerställer kravet.</i>
	2.2 English	Offered products shall not have been tanned with chromium, neither hexavalent chromium (Cr VI) or trivalent chromium (Cr III).	Is the shall-requirement fulfilled? Y/N <i>Suggestion of verification Tenderer shall submit a description how they ensure the fulfillment of the requirement.</i>
	Hjälptext	<i>Till kravställare (röd text tas bort): Detta krav kan vara begränsande då den största andelen läder garvas med krom. Det finns dock i vissa applikationer marknadsalternativ med t.ex. vegetabilisk garvning.</i>	
	3	BIOCIDER	
L	3.1 Svenska	Allt läder ska endast ha behandlats med biocidaktiva ämnen som har statusen "accepterad" eller "under granskning" för biocider produkttyp 9 "Konserveringsmedel - Konserveringsmedel för fibrer, läder, gummi och polymeriserade material".	Uppfylls detta skallkrav? Ja/Nej?
	3.1 English	The leather shall only have been treated with biocidal active substances that have the status "accepted" or "under review" for biocides product type 9 "Preservatives – Fiber, leather, rubber and polymerized materials preservatives".	Is the shall-requirement fulfilled? Y/N
	Hjälptext	<i>Till kravställare (röd text tas bort): Detta är för att säkerställa lagefterlevnad av biocid-förordningen. Mer information om biocid-förordningen står efter kravmodulerna.</i>	

M	3.2 Svenska	Anbudsgivaren skall lämna uppgifter om det verksamma ämnet (enligt EU nr 528/2012) som används för läderbehandling. Denna information ska innehålla: <ul style="list-style-type: none"> - Namn på ämne, - CAS / EG-nr, - Behandlingsplats, - Om biocidproduktleverantören är upptagen på artikel 95-listan, - Status för biocider produkttyp 9 "Konserveringsmedel - Konserveringsmedel för fibrer, läder, gummi och polymeriserade material" 	Uppfylls detta skallkrav? Ja/Nej?
	3.2 English	The tenderer shall submit information regarding the active substance (as in EU no 528/2012) used for leather treatment. This information shall include: <ul style="list-style-type: none"> - Name of substance, - CAS/EC-no, - Place of treatment, - If the biocidal product supplier is listed on the Article 95-list, - Status for biocides product type 9 "Preservatives – Fibre, leather, rubber and polymerized materials preservatives" 	Is the shall-requirement fulfilled? Y/N
	Hjälpstext	<i>Till kravställare (röd text tas bort): Detta krav ska ställas tillsammans med krav 3.1.</i>	
	4	<u>VATTEN/OLJEAVVISANDE</u>	
M	4.1 Svenska	Lädet skall inte avsiktligt ha behandlas med högfluorerade ämnen (PFAS). Föroreningar ska inte överstiga 0,001 vikt% av lädermaterialet.	Uppfylls detta skallkrav? Ja/Nej? <i>Föreslagen verifiering: Leverantören ska lämna en beskrivning av hur funktionen vatten / oljeavstötning uppnås utan användning av fluorerade kolväten.</i>

	4.1 English	The leather material shall not intentionally have been treated by highly fluorinated substances (PFAS). Impurities shall not exceed 0,001 w-% of the leather material.	Is the shall-requirement fulfilled? Y/N <u>Suggested verification:</u> <i>The supplier shall submit a description how the water/oil repellency function is achieved without the usage of fluorinated carbons.</i>
	Hjälptext	<i>Till kravställare (röd text raderad): Detta krav är strängare än Oeko-Tex. Läs informationen nedan i avsnittet "Information om miljökrav". Det går inte att uppnå oljeavvisning utan PFAS. Detta krav kan vara mycket begränsande beroende på upphandling.</i>	
L	4.2 svenska	Följande ämnen skall inte avsiktligt tillsättas till lädret: <ul style="list-style-type: none"> • PFOS (perfluoroktansulfonater $C_8F_{17}SO_2X$ ($X = OH$, Metallsalt (O-M +), halogenid, amid och andra derivat innefattande polymerer) • PFOA (perfluoroktansyra och salter / estrar av dessa). Föroreningar får inte överstiga 0,001% av det behandlade lädret.	Uppfylls detta skallkrav? Ja/Nej? <u>Föreslagen verifiering:</u> <i>Anbudsgivaren skall lämna in en analysrapport som visar att kravet är uppfyllt.</i>
	4.2 English	Following substances shall not intentionally be added to the leather: <ul style="list-style-type: none"> • PFOS (Perfluorooctane sulfonates $C_8F_{17}SO_2X$ ($X = OH$, Metal salt (O-M+), halide, amide, and other derivatives including polymers) and • PFOA (perfluorooctanoic acid and salts/esters of these). Impurities shall not exceed 0,001% of the treated leather.	Is the shall-requirement fulfilled? Y/N <u>Suggested verification:</u> <i>The tenderer shall submit chemical analysis that demonstrates that the requirement is fulfilled.</i>
	Hjälptext	<i>Till kravställare (röd text raderad): Detta krav överensstämmer med europeiska lagkrav. Leather Standard by Oeko-tex går utöver detta krav d.v.s. Oeko-tex går att använda som verifierkat.</i>	

M	4.3 Svenska	<p>Följande ämnen skall inte användas under tillverkningen av den offererade produkten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Perfluorbutan sulfon syra och dess salter (PFBS) • Undekafluorhexan syra och dess salter (PFHxA) • Perfluorhexansulfonsyra och dess salter (PFHxS) • Perfluorononan-1-syra (PFHpA) och dess natrium- och ammoniumsalter <p>Föroreningar skall inte överstiga 0,1 mg/kg av läderet.</p>	
	4.3 English	<p>The following substances shall not be used in the manufacture of the offered product:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Perfluorobutane sulfonic acid and its salts (PFBS) • Undecafluorohexane acid and its salts (PFHxA) • Perfluorohexanesulfonic acid and its salts (PFHxS) • Perfluorononan-1 acid (PFHpA) and its sodium and ammonium salts <p>Impurities shall not exceed 0.1 mg/kg of leather.</p>	
	Hjälp text	<p><i>Till kravställare (röd text tas bort): Dessa ämnen är under utredning för att begränsa användandet. Notera att Oeko-tex Leather Standard, bilaga 4 inte inkluderar dessa ämnen, med undantag för PFHpA.</i></p>	
M	4.4 Svenska	<p>Följande ämnen skall inte användas under tillverkningen av den offererade produkten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Perfluorononan-1-syra (PFHpA) och dess natrium- och ammoniumsalter • Perfluornonansyra (PFNA) • Perfluornonansyra (PFDA) • Perfluorundekansyra (PFUdA) • Perfluordodekansyra (PFDoA) • Perfluortridekansyra (PFTrDA) • Perfluortetrdekansyra (PFTeDA) <p>Föroreningar skall inte överstiga 0,1 mg/kg av läder.</p>	

	4.4 English	<p>The following substances shall not be used in the manufacture of the offered product:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Perfluorononan-1 acid (PFHpA) and its sodium and ammonium salts • Perfluorinated nonane acid (PFNA) • Perfluorinated decane acid (PFDA) • Perfluorinated undecane acid (PFUdA) • Perfluorinated • dodecane acid (PFDoA) • Perfluorinated tridecane acid (PFTTrDA) • Perfluorinated tetradecane acid (PFTeDA) <p>Impurities should not exceed 0.1 mg / kg of leather.</p>	
	Hjälptext	<i>Till kravställare (röd text tas bort): Dessa är de PFAS som regleras genom krav på Detta krav täcks av Oeko-tex Leather Standard, bilaga 4, klass II-IV.</i>	
M	4.5 Svenska	<p>Offererade produkter ska ej innehålla följande ämnen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oktametylcyklotetrasiloxan (D4) (CAS-nr: 556-67-2) • Dekametylcyklopentasiloxan (D5) (CAS-nr: 541-02-6) • Dodekametylcyklopentasiloxan (D6) (CAS-no: 540-97-6) 	
	4.5 English	<p>Offered products shall not contain following substances:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Octamethylcyclotetrasiloxane (D4) (CAS-no: 556-67-2) • Decamethylcyclopentasiloxane (D5) (CAS-no: 541-02-6) • Dodecamethylcyclopentasiloxane (D6) (CAS-no: 540-97-6) 	
	Hjälptext	<i>Information till kravställare (röd text tas bort): Ämnena (D4 och D5) är upptagna på ECHA:s kandidatförteckning för särskilt farliga ämnen vilket medför en informationsplikt för leverantören och utreds för ytterligare restriktioner. Alla de listade ämnena i kravet är inkluderade i Oeko-tex Leather Standard, bilaga 4 och 5.</i>	
	5	<u>FÄRGÄMNE/INFÄRGNING</u>	

L	5.1 Svenska	Offererade produkter ska ej innehålla azofärgämnen som kan avge en eller flera av de aromatiska aminer som förtecknas i tillägg 8, EG nr 1907/2006. Föreningar ska ej överstiga 30 mg/kg.	Uppfylls detta skallkrav? Ja/Nej?
	5.1 English	Offered products shall not contain azo dyes that can release one or more of the aromatic amines listed in Appendix 8, regulation (EC) No 1907/2006. Impurities shall not exceed 30 mg / kg.	Is the shall-requirement fulfilled? Y/N
	Hjälpstext	<i>Information till kravställare (röd text tas bort): Detta är ett lagkrav. Dessa ämnen är inkluderade vid krav på Oeko-Tex Läder Standard, bilaga 4 och 5.</i>	
	6	<u>INFORMATIONSKRAV</u>	
M/L	6.1 Svenska	Anbudsgivaren ska informera FMV om de har använt nanomaterial * i systemet. Om ja, ska anbudsgivaren informera FMV om nanomaterialets funktion och position. <i>* Ett naturligt, tillfälligt eller tillverkat material som innehåller partiklar i ett obundet tillstånd eller som ett aggregat eller som ett agglomerat och där, för 50% eller mer av partiklarna i nummerstorleksfördelningen, en eller flera yttre dimensioner är i storlek intervall 1 nm-100 nm (nanometer). Definitionen följer kommissionens rekommendation 2011/696/EU om definitionen av nanomaterial.</i>	Uppfylls detta skallkrav? Ja/Nej? <i>Föreslagen verifiering: Anbudsgivaren ska med information enligt kravet.</i>
	6.1 English	The tenderer shall inform FMV if they have used nanomaterial* in the system. If yes, the tenderer shall inform FMV the function and position of the nanomaterial. <i>* A natural, incidental, or manufactured material that contains particles in an unbound state or as an aggregate or as an agglomerate and where, for 50 % or more of the particles in the number size distribution, one or more external dimensions is in the size range 1 nm-100 nm (nanometers). The definition follows The Commission's Recommendation 2011/696/EU on the definition of nanomaterial.</i>	Is the shall-requirement fulfilled? Y/N <i>Suggested verification: The tenderer must provide information according to the requirement.</i>
	Hjälpstext	<i>Till kravställare: Se även miljökravsmodulen för Nanomaterial för mer information. Det är upp till projekten att avgöra om nanomaterial kan tillföra en önskvärd funktion i den specifika upphandlingen.</i>	

Information om miljökrav:

Den mest omtalade miljö- och hälsoriskerna gällande läder är garvningen av läder. Om garvningen görs med hexavalent krom (Cr VI) så kan det leda till allergi och framkallande av cancer. Numera så sker oftast garvningen av läder med trevärt krom (CrIII), dock kan trevärt krom omvandlas (oxideras) till hexavalent krom vid förbränning eller om det ligger på deponier. Anledningen till att industrin (till stor utsträckning) använder krom för att garva är ekonomisk. Det finns metoder för t.ex. vegetabilisk garvning, detta medför dock en betydligt längre produktionstid som oftast avspeglas i priset.

PFAS används ofta i läderprodukter för att uppnå vatten- och oljeavvisning. Det pågår flertal globala legislativa initiativ/strategier att fasa ut dessa ämnen från marknaden p.g.a. dessa ämnens negativa miljöpåverkan.

Relevant lagstiftningar:

- Förordning (EU) nr 528/2012 om tillhandahållande på marknaden och användning av biocidprodukter. Biocidförordningen föreskriver att alla biocidprodukter som tillhandahålls på marknaden inom EU måste vara godkända. I denna förordning ingår även regler om varor som har behandlats med biocidprodukter. Biocider är uppdelade i 22 produkttyper där produkttyp 9 är för "Konserveringsmedel för fibrer, läder, gummi och polymeriserade material".
Definitionen på biocidprodukt är:
  - *varje ämne eller blandning som i den form det eller den levereras till användaren består av, innehåller eller genererar ett eller flera verksamma ämnen avsedda att förstöra, hindra, oskadliggöra, förhindra verkningarna av eller på något annat sätt utöva kontroll över skadliga organismer på annat sätt än enbart genom fysisk eller mekanisk inverkan.*
  - *varje ämne eller blandning som genereras från ämnen eller blandningar som inte omfattas av första strecksatsen, och som är avsedda att användas för att förstöra, avskräcka, oskadliggöra, förhindra verkningarna av eller på något annat sätt utöva kontroll över någon skadlig organism på annat sätt än enbart genom fysisk eller mekanisk inverkan.*
  - *En behandlad vara som i första hand har en biocidfunktion ska anses som biocidprodukt.*
- Förordning EG nr 1907/2006 (REACH) reglerar bl. a. innehåll av farliga kemikalier i varor och är en förordning inom Europeiska unionen som antagits för att förbättra skyddet av människors hälsa och miljö mot risker som kan förorsakas av kemikalier.
- EG nr 2019/1021 om långlivade organiska föroreningar (Stockholmskonventionen).

Miljökrav

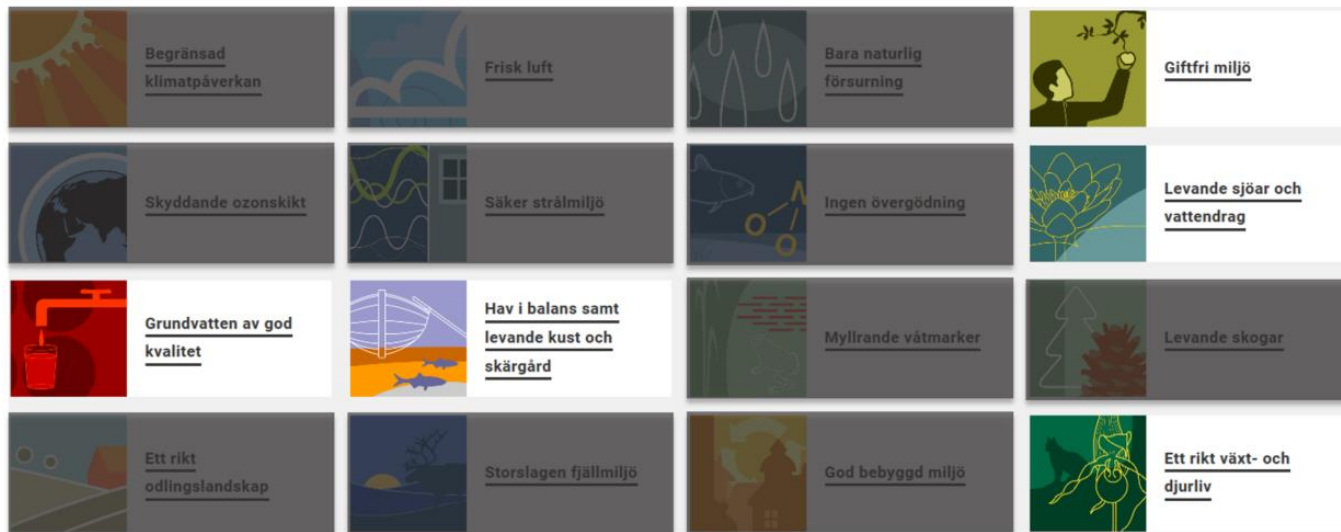
Syftet med miljökrav som är ställda för denna kategori är att fasa ut användningen av miljö- och hälsofarliga ämnen. Mycket av miljöpåverkan från textilier sker i produktionsfasen.

För intern styrning inom kemiområdet, se TjF avseende livscykelansvar för kemiska produkter och varor innehållande farliga kemiska ämnen

Andra relevanta miljökravsmoduler:

- Se Textil
- Se Biocidprodukter och behandlade varor
- Se Kemiska produkter
- Se Nanomaterial

Berörda nationella miljökvalitetsmål

Berörda globala hållbarhetsmål

